לב. מאמר (כעין שיחה) ד"ה ויקרא אל משה וגו׳.

* * *

לג. ס׳איז דאך רגיל צו אפלערנען א פירוש רש"י פון פרשת השבוע, און אויך אן ענין אין די הערות אויפן זהר פון פרשה זו.

אין דער פרשה וואס רעדט זיך וועגן דעם פר העלם דבר, שטעלט זיך רש"י אויפן פסוק "ואת כל חלבו ירים ממנו" (אין קאפיטל ד פסוק יט) און זאגט: "ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות למדין הם מועשה לפר כאשר עשה וגו׳ [וואס שטייט אין דעם פסוק שלאח"ז[158]], ומפני מה לא נתפרשו בו, תנא דבי ר׳ ישמעאל משל למלך שזעם על אוהבו ומיעט בסרחונו מפני חיבתו".

דארף מען פארשטיין:

א) צוליב וואס דארף רש"י בכלל מפרש זיין פירושו ("ואע"פ שלא פירש כאן כו׳") - עס שטייט דאך בפירוש אין דעם פסוק לאח"ז אז "ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאה וגו׳"?

און ווי מ׳געפינט עד"ז בכ"מ אז דער פסוק הזר׳ט ניט איבער א זאך צוויי מאל, נאר דער פסוק זאגט אז כ׳זאל טאן ווי עס שטייט פריער - און רש"י שטעלט זיך בכלל ניט אויף דעם, ווארום דער פסוק אליין באווארענט דאס.

ב) דער דיוק הידוע - פארוואס זאגט רש"י זיין פירוש בשם אומרו, "תנא דבי ר׳ ישמעאל", וואס דאס טוט רש"י נאר במיעוט המקומות, איז דערפון פארשטאנדיק אז אין דערויף איז דא א דיוק?

ג) וואס איז דער דיוק אז דאס איז "משל <u>למלך</u> שזעם על אוהבו" - אפילו אויב דאס איז ניט קיין מלך, נאר סתם א מענטש "שזעם על אוהבו", איז דאך אויך שייך דער משל אז "מיעט בסרחונו מפני חיבתו", ווארום ס׳איז דאך "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם"[159]?

אויב דער משל וואלט געווען בנוגע צו א מלך "שזעם על <u>שרו</u>" - איז פארשטאנדיק פארוואס עס שטייט מלך - וויבאלד אבער אז עס שטייט "שזעם על אוהבו" סתם איז דאך דאס אויך בא סתם א מענטש, ועד"ז בא א שר - לאו דוקא ביי א מלך.

לד. דאס זיינען שאלות אין פרש"י על אהר, וואס די שאלות ווערן נאך שטארקער עפ"ז וואס רש"י זאגט פריער:

אין דעם זעלבן קאפיטל פסוק יז שטעלט זיך רש"י אויף

- דעם -

----

158) ד, כ. 159) משלי כז, יט.

דעם וואס דא בא דעם פר העלם דבר שטייט "את פני הפרוכת" און פריער[160] בא דעם פר כהן משיח שטייט "את פני פרוכת הקודש", און איז מפרש:

"משל למלך שסרחה עליו מדינה, אם מיעוטה סרחו פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה".

וואס דא איז פארשטאנדיק פארוואס ער זאגט "משל למלך", ווארום דא רעדט זיך אז "סרחה עליו מדינה", וואס א מדינה איז נאר שייך ביי א מלך;

אבער אין אונזער רש"י האט לכאורה געקענט שטיין סתם אן אדם, כנ"ל.

מ'קען ניט זאגן אז וויבאלד רש"י זאגט דעם ערשטן מאל "משל למלך", דערפאר זאגט ער אויך אין אונזער פסוק "משל למלך" – ווארום דרכו של רש"י איז צו מפרש זיין א פסוק לפי פשש"מ פון דעם פסוק, און ניט לפי פשש"מ וואס שטייט אין א פריערדיקן פסוק.

אויך:

די צוויי רש"י'ס (אין פסוק יז און אין פסוק כ) נעמען זיך פון דער זעלבער סוגיא אין זבחים[161], וואס דארטן שטייען זיי ביידע בשם "תנא דבי רבי ישמעאל",

און אעפ"כ איז רש"י מעתיק די ווערטער "תנא דבי רבי ישמעאל" נאר אין דעם צווייטן פסוק, וואס דערפון איז נאכמער מודגש דער דיוק אין דעם וואס רש"י ברענגט דעם פירוש בשם אומרו.

וואס אויב רש"י וואלט געשריבן "תנא דבי רבי ישמעאל" נאר אין דעם ערשטן פסוק, וואלט מען געקענט זאגן בדוחק אז אין דעם צווייטן פסוק פארלאזט ער זיך אויף דעם וואס ער האט געשריבן אין דעם ערשטן פסוק;

וויבאלד אבער אז רש"י שרייבט דאס נאר אין דעם צווייטן פסוק, איז פארשטאנדיק אז דאס איז נוגע נאר דא, און ניט פריער.

און מ'געפינט ניט קיינע מפרשי רש"י וואס זאלן זיך שטעלן אויף די אלע דיוקים (עכ"פ – די מפרשים וואס איך האב געזעהן לע"ע).

וכפי שיתבאר לקמן.

- לה. -

----

160) פרשתנו שם, ו. 161) מא, ב.

ד.ה. בפשטות, אז מ'זאל צוגרייטן די קינדער פאר חג הפסח הבא עלינו, ביז אז זיי זאלן אנפירן מיטן סדר, און מעורר זיין די גדולים צו האבן מערעד חיות און מערער קאך אין אלע ענינים פון דעם סדר, ועד"ז אין גאנץ חג הפסח, און אין אלע תומ"צ.

וואס דודך דעם וועט מען פועל'ן אז עס זאל שוין זיין די גאולה נאך איידער דעם חג הפסח,

און וויבאלד אז אויך די קטנים וקטנות איז מען כולל אין דעם מינוי פון דעם קרבן פסח[208], ביז אויך קטנים וקטנוה וואס זיינען נאך "בעריסתם", זיי דארפן נאר זיין שייך צו אכילה[209] -

דערפאר אז עס וועט קומען דער חג הפסח, וועלן זיי אויך עסן פון דעם קרבן פסח, "ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים"[210],

בביאת משיח צדקנו, ובקרוב ממש.

* * *

מה. דער ביאור אין פרש"י, ובהקדם נאך א שאלה אין דער רש"י:

דער דרך פון רש"י איז אז ער שטעלט זיך ניט אויף א קשיא וואס וועט ווערן ערשט שפעטער בא דעם בן חמש למקרא[211].

[משא"כ ע"פ דעם דרך הלימוד פון משנה מיט א בן עשר למשנה, און גמרא מיט א בן חמש עשרה לגמרא פרעגט מען א קשיא פון שפעטער, אפילו פאר דעם וואס מ'האלט בא דעם ענין.

און דער חילוק איז פארשטאנדיק בפשטות:

א בן חמש למקרא וואס האלט נאר בא פשש"מ, לערנט חומש צום ערשטן מאל, ובמילא האט ער נאך ניט געלערנט וואס עס שטייט שפעטער - דערפאר קען רש"י ניט פרעגן א שאלה וואס וועט ערשט ווערן פון א פסוק וואס שטייט שפעטער;

משא"כ א בן עשר שנים למשנה און א בן חמש עשרה לגמרא האט דאך שוין געלערנט גאנץ חומש, ועד"ז גאנץ תנ"ך, ווי דער סדר איז געווען דעמולט, איז ער באקאנט מיט כללות ענין התורה - דערפאר קען מען פרעגן א שאלה וואס וועט ערשט ווערן שפעטער].

אפילו ווען די קשיא וואס וועט ווערן אין א פסוק

- שלאח"ז -

----

208) ראה פסחים פח, א. ודאה שיחת יום ג' הנ"ל ס"ה ובהע' 18 שם. 209) דאה סוכה מב, ב. 210) ברכת "אשר גאלנו" בהגש"פ. מפסחים קטז, ב במשנה. 211) ראה לקו"ש ח"י ע' 122.

שלאח"ז איז נוגע על אחד, אין דעם פסוק וואס דער בן חמש למקרא לערנט איצטער - איז דער דרך פון רש"י ניט צו דער־מאנען על אחר דעם פסוק שלאח"ז, נאר ער איז מעתיק דעם ד"ה פון דעם פסוק שלאח"ז, און שטעלט דאס פריער אין דעם ארט וואו דאס איז נוגע.

וואס עפ"ז איז ניט פארשטאנדיק אין אונזער רש"י:

די קשיא פארוואס "לא פירש כאן יותרת ושתי כליות" וועט ערשט ווערן אין דעם פסוק שלאח"ז, וואו עס שטייט "ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת גו´" - איז פארוואס שטעלט זיך רש"י דא אויף דער קשיא וואס וועט ווערן אין דעם קומענדיקן פסוק, און ער דערמאנט וואס וועט שטיין אין דעם קומענדיקן פסוק?

מו. והביאור בזה - ובהקדם:

מ´האט דערמאנט פריער (סל"ד) אז מיט צוויי פסוקים פריער האט רש"י געזאגט אז דאס וואס עס שטייט בא דעם קרבן (פר העלם דבר) "את פני הפרוכת", און ניט "את פני פרוכת הקודש", ווי עס שטייט פריער בא דעם פר כהן משיח - איז "משל למלך שסרחה עליו מדינה, אם מיעוטה סרחו פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש (און דערפאר שטייט "את פני פרוכת <u>הקודש</u>"), משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (און דערפאר שטייט נאר "את פני הפרוכת")".

דרך אגב דארף מען פארשטיין אין דעם רש"י:

וואס פאר א שייכות האט דער פרוכת מיט "פמליא שלו" - אז מ´זאגט אז ווען "אין פמליא שלו מתקיימת" (דערפאר וואס "כולם סרחו") שטייט ניט "פרוכת הקודש"?

אויך: וואס פאר א שייכות האט דער פרוכת מיט דעם ענין הקדושה, ביז אז מ´זאגט אז ווען "סרחו כולם" און במילא "נסתלקה השכינה" ווערט דער פרוכת ניט אנגערופן "פרוכת <u>הקודש</u>"?

איז דער ביאור אין דעם:

"פמליא" איז מלשון משפחה, וואס דערפון נעמט זיך אז אויף אידיש ווערט א משפחה אנגערופן "פאמיליע", ועד"ז אויף ענגליש - "פעמעלי".

וואס דער בן חמש למקרא פארשטייט בפשטות אז ווען איז די פאמיליע בשלימות - דוקא ווען עס זיינען דא די כותלי הביה וואס זיינען מפסיק צווישן דער משפחה מיט אנדערע מענטשן,

- אבער -

<u>הנהת_הה´ בלתי מוגה</u>

אבער בשעת עס ווערט בטל דער הפסק און כחיצה – ווערט נתבטל דער ענין פון דער משפחה.

ועד"ז איז פארשטאנדיק בנוגע צו דעם אויבערשטן מיט "פמליא שלו":

דער "בית" פון דעם אויבערשטן איז דער משכן, ווי עס שטייט [212] "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", און דארטן גופא – אין קדה"ק, ווי דער בן חמש למקרא פארשטייט בפשטות, וואָרום אין קדה"ק איז געווען דער ארון[213], און דער אויבערשטער פלעגט רעדן צו משה׳ן "מבין שני הכרובים"[214], און ער ווייסט אז דער כה"ג פלעג דארטן אריינגיין פעם אחת בשנה[215], במילא פארשטייט ער די קדושה פון דעם קדה"ק, וואו די שכינה האט גערוהט.

און בכדי אז דער אויבערשטער מיט "פמליא שלו" זאלן זיין בשלימות – דארף זיין א הפסק צווישן דעם ארט וואו דער אויבערשטער מיט פמליא שלו געפינט זיך אין קדה"ק, מיט שאר המשכן – וואס דאס איז דער ענין פון דעם פרוכת, וואס ער האט מפסיק געווען צווישן קודש מיט קדש הקדשים.

וואס דערפאר איז בשעה "כולם סרחו" און עס ווערט "אין פמליא שלו מתקיימה" – איז דאס פארבונדן דערמיט וואס דער פרוכת ווערט אוים קודש, וואָרום תפקידו פון דעם פרוכה איז צו מפסיק זיין צווישן דעם אויבערשטן מיט "פמליא שלו" אין קדה"ק מיט קודש.

מז. פון דעם פרש"י ווערט א שאלה בא דעם בן חמש למקרא ווען ער קומט צו אונזער פסוק (פסוק יט):

אין אונזער פסוק שטייט "ואת כל חלבו ירים ממנו והקטיר המזבחה", און עס ווערט ניט דערמאנט "יותרת ושתי הכליות", ווי בא דעם פר כהן משיח, פארשטייט דער בן חמש למקרא, אז אויב דא וואלט מען געדארפט מקריב זיין אויך "יותרה ושתי כליות" וואלט דער פסוק דאס געזאגט בפירוש, פונקט ווי דער פסוק זאגט דאס בפירוש בא פר כהן משיח – ווערט ביי אים א שטארקע שאלה:

רש"י האט אים ערשט געזאגט אז דער קרבן וואס רעדט זיך דא (דער פר העלם דבר) קומט אויף אן ענין וואס איז א סאך הארבער ווי אויף דעם וואס דער פר כהן משיח קומט – וואָרום ס׳איז געווען "כולם סרחו" וואס דעמולט איז "אין פמליא שלו

– מתקיימת" –

---

212) תרומה כה, ח. 213) ראה רמב"ן ר"פ תרומה.
214) תרומה שם, כב. נשא ז, פט. 215) תצוה ל, י. אחרי טז, ב ואילך (ובפרש"י שם, ג). ועוד.

מתקיימת", משא"כ בא דעם פר כהן משיח איז געווען "מיעוטה סרחו" וואס דעמולט "פמליא שלו מתקיימת" -

איז כה-דאך אז בא פר כהן משיח דארף מען האבן אויך "יותרת ושתי כליות", איז דאך עאכו"כ אז מ׳דארף דאס האבן בא דעם פר העלם דבר, און אעפ"כ געפינט מען ניט אז דער פסוק דא זאל דאס שרייבן?!

דערפאר איז רש"י מפרש אין דעם פסוק אז אין הכי נמי, דא דארף מען אויך האבן "יותרת ושתי כליות", "ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות למדין הם מועשה לפר כאשר עשה וגו׳".

מח. פרעגט אבער דער בן חמש למקרא:

מילא אויב דא וואלט געדארפט שטיין א סאך ווערטער אין פסוק - איז פארשטאנדיק אז בכדי צו פארשפארן איבער׳חזר׳ן די אלע ווערטער, זאגט דער פסוק נאר "ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת";

אבער דא רעדט זיך דאך וועגן שרייבן דריי ווערטער "יותרת ושתי הכליות", און אנשטאט שרייבן דאס - האט דער פסוק געשריבן "ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת", וואס דאס זיינען 6 ווערטער, און דערנאך גיט נאך דער פסוק צו נאך דריי ווערטער "כן יעשה לו"?!

דערפאר איז רש"י ממשיך: "ומפני מה לא נתפרשו בו (אע"פ וואס דאס זיינען ווייניקער ווערטער), תנא דבי ר׳ ישמעאל משל למלך שזעם על אוהבו ומיעט בסרחונו מפני חיבתו".

מט. פרעגט דער בן חמש למקרא:

מילא אויב מ׳רעדט וועגן א מענטש "שזעם על אוהבו" איז פארשטאנדיק פארוואס "מיעט בסרחונו מפני חיבתו", ווארום "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם" -

אבער דא רעדט מען אז די אידן האבן עובר געווען אויף דעם אויבערשטן׳ס רצון - איז ווי קען מען זאגן אז "מיעט בסרחונו מפני חיבהו"?!

דערפאר זאגט רש"י אז דאס איז "משל למלך שזעם על אוהבו": דאס איז ניט ווי איינער וואס האט עובר געווען אויף דעם רצון פון סתם א מענטשן, אדער אפילו אויף דעם רצון פון א שר, נאר דאס איז ווי איינער האט עובר געווען אויף דעם רצון פון דעם מלך, און ניט נאר קעגן דעם ענין האהבה וואס דער מלך האט צו אים, נאר ער האט פשוט מורד געווען במלכות -

און אעפ"כ איז וויבאלד אז ער איז "אוהבו" איז דער

- מלך -

מלך ממעט בסרחונו "מפני חיבתו",

איז עד"ז פארשטאנדיק בנוגע צו דעם אויבערשטן מיט אידן, אז אע"פ וואס דאס איז דער אויבערשטער און ער איז באין ערוך פון די אידן, אבער מצד זיין אהבה צו אידן איז "מיעט בסרחונו";

מ'דארף נאר האבן א קרבן צו מתקן זיין דעם קישור פון אידן מיטן אויבערשטן, אבער בנוגע צו "סרחונם" איז אין דעם דער אויבערשטער ממעט.

וואס עפ"ז זיינען פארשטאנדיק אלע דיוקים, און ס'איז אויך פארשטאנדיק פארוואס רש"י דארף מאריך זיין, אע"פ וואס דרכו איז צו שרייבן בקיצור - ווארום דא איז אי אפשר צו ארויסגעבן דעם גאנצן פירוש אָן דער אריכות.

נ. דער ביאור אין דער הערה אויפן זהר:

ס'איז ידוע אז אלע גילויים פון לע"ל זיינען תלוי במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות.

וואס דערפון איז פארשטאנדיק אויך בנוגע צו דעם ביהמ"ק השלישי דלע"ל, וואס ער איז בדוגמא ווי דער משכן, "עת הזמיר הגיע", און די כניסה לארץ ישראל דורך משיח צדקנו, וואס דאס איז בדוגמא ווי די כניסה לארץ ישראל ע"י יהושע, "וקול התור נשמע בארצנו" - אז די ביידע ענינים זיינען תלוי אין דעם קיום המצוות בזמן הגלות, וואס דאס איז דער ענין פון "הנצנים נראו בארץ", דער בירור הניצוצות דההו, כנ"ל (סל"ה).

וע"ד ווי דאס איז אין דעם גלות און אין דער גאולה העתידה וואס וועט דערנאך זיין - עד"ז איז דאס אין אלע גליות, ווי מ'געפינט אז אין מדרש[216] טייטשט ער דעם פסוק "הנצנים נראו בארץ גו'" אויף גלות מצרים, וואס "הנצנים" "זה משה ואהרן", ועד"ז אויף דעם גלות בזמן פורים, און "הנצנים" זיינען "מרדכי וחבורתו".

און ע"ד ווי אין דעם איצטיקן גלות איז דורך "הנצנים נראו בארץ", קיום המצוות, איז אין דעם תלוי בנין ביהמ"ק השלישי און די כניסה לארץ ישראל דורך משיח צדקנו - עד"ז איז דאס אויך געווען אין גלות מצרים, אז דורך דער הכנה פון "הנצנים נראו בארץ", קיום המצוות אין ארץ מצרים, איז דאס געווען די הכנה צו הקמת המשכן, "עת הזמיר הגיע", און כניסת ארץ ישראל דורך יהושע, "וקול התור נשמע בארצנו".

- און -

----

216) שהש"ר פ"ב, יב. שם, יג [ג].